

Alþingi
Erindi nr. P 130/572
komudagur 9.12.2003

Samtök eigenda sjávarjarða.
Pósthólf 90,
780 Hornafirði.

s. 478 1372

Sjávarútvegsnefnd Alþingis.
Hr. Kristinn H. Gunnarsson, starfandi formaður,
Alþingi,
150 Reykjavík.

8. desember 2003.

**Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um stjórn fiskveiða – línuívilnun.
Útræðisréttur og eignarhlutdeild sjávarjarða í hafinu og auðlindinni umhverfis
Ísland.**

Samkvæmt fréttum, þá er í vinnslu lagafrumvarp á Alþingi um s.k. línuívilnun, þ.e. aukin hlutdeild veiðiskipa í fiskveiðikvóta í landhelgi Íslands. Samtök eigenda sjávarjarða vilja benda Alþingi Íslendinga á, að enn á ný er verið að ráðstafa úr sameiginlegri auðlind án samráðs við löglega meðeigendur, en Alþingi hefur ekki heimild eða umboð, samkvæmt stjórnarskránni, til þess að svipta eigendur sjávarjarða eignum sínum með því að samþykkja lög er taka yfir löglegar stjórnarskrárbundnar eignir og réttindi eigenda sjávarjarða eins og gert er með þessu lagafrumvarpi.

Samtök eigenda sjávarjarða taka í sjálfu sér ekki afstöðu til hugmyndarinnar um sk. línuívilnun sem slíkar, en það er krafa þeirra að Alþingi virði rétt sjávarjarða og hafi fullt samráð við löglega meðeigendur að sjávarauðlindinni um aðgerðir sem hér eru boðaðar. Ef almenningsþörf krefst þess, og verði eigendur löglega skyldaðir til að láta af hendi þessa eign, skal fullt verð koma fyrir. Við fyrri aðgerðir og ráðstafanir á sjávarauðlindinni hefur eigendum sjávarjarða verið sýnt algjört fálæti og lögmætum kröfum þeirra hefur ekki verið sinnt. Tímabært er að breyting verði þar á.

Greinargerð:

Samtök eigenda sjávarjarða vilja vekja athygli yðar, sjávarútvegsnefndar Alþingis og allra alþingismanna á því, að sjávarjarðir á Íslandi eiga og hafa frá ómunatíð átt hlutdeild í sjávarauðlindinni. Eignarhlutdeild þessi byggist í fyrsta lagi á netlögum, sem er ákveðið svæði í einkaeign í sjó út af landi (samanber meðal annars 3. kapítula rekabálks Jónsbókar frá 1281, 3. gr. tilskipunar um veiði á Íslandi frá 20. júní 1849, 1. gr. laga nr. 39/1914 um beitutekju, 4. og 5. gr. vatnalaga nr. 15/1923, 14., 72., 77., og 96. gr. laga nr. 76/1970 um lax og silungsveiði, 1. og 2. gr. laga nr. 73/1990 um eignarrétt íslenska ríkisins að auðlindum hafsbotsins, 1. gr. laga nr. 64/1994 um fuglaveiðar, 1. og 2. gr. laga nr. 57/1998 um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu og 1. gr. laga nr. 13/2001 um leit, rannsóknir og vinnslu kolvetnis). Í öðru lagi eiga sjávarjarðir fornan atvinnurétt, svokallað útræði/heimræði, sem metið hefur verið í fasteignamati og einnig hvalveiðiréttindi.

Fiskveiðilandhelgi Íslands, sem miðast út frá landi, víðast út frá landi sem er í einkaeign, nær einnig yfir netlög og er því þessi séreignarréttur hluti af landhelginni, sbr. 1. gr laga nr. 41/1979 um landhelgi Íslands. Hafið og lífríkið í netlögum, ásamt öllum gögnum og gæðum, fylgir sjávarjörðum og er eign eigenda sjávarjarða. Einn frjósamasti hluti hafsins er í netlögum og er lífríkið ásamt sjónum sjálfum á hreyfingu milli netlaga í einkaeign og ytra svæðis þar sem ríkið fer með umráð. Auðlindin er því óskipt sameign.

- Eigendur sjávarjarða eiga eignarréttarlega hlutdeild í sjávarauðlindinni og beinan eignarrétt að fiskveiði í netlögum sem er varinn af 72. gr. stjórnarskrárinnar.
- Eigendur sjávarjarða eiga ítaksrétt til veiða í fiskhelgi utan netlaga og á hefðbundnum miðum, sem jafna má til afréttarréttinda og er því eignarréttarlegs eðlis og varinn af 72. gr. stjórnarskrárinnar.
- Útræði/heimræði og útræðisréttur, er einnig varinn af 75. gr. stjórnarskrár, enda jafnframt atvinnuréttarlegs eðlis.
- Sjórin og sjávarbotninn í netlögum er víða mikilvæg uppeldisstöð og þar er oft mikil fiskgengd. Lífríkið og sjórin innan og utan netlaga er ein hreyfanleg og óskipt heild. Þetta staðfestir séreignarhlutdeild sjávarjarða í sameign íslensku þjóðarinnar sem nefnd er í 1. gr. laga um stjórn fiskveiða.

Vísað er til þess, að með lögum um stjórn fiskveiða hefur eigendum sjávarjarða verið einhliða meinað að nýta þessa eign sína, án þess að fullt verð hafi komið fyrir, samkvæmt 72. gr. stjórnarskrárinnar og án þess að friðunarástæður eða önnur haldbær lagarök fyrir takmörkun eignarréttinda séu fyrir hendi.

Virðingarfyllst, f.h.
Samtaka eigenda sjávarjarða.

Ómar Antonsson, formaður.

Afrit sent til: Alþingismanna.
Sjávarútvegsráðuneytið. Hr. Árni Mathiesen, ráðherra, Skúlagötu 4,
150 Reykjavík.
Landbúnaðarráðuneytið. Hr. Guðni Ágústsson, ráðherra, Sölvhólgötu 7,
150 Reykjavík.

Meðfylgjandi: Afrit af bréfi, dags. 11. ágúst 2003, til Global Witness. Hr. Simon Taylor, forstjóra.